

Wyrok z dnia 19 grudnia 2000 r.

II UKN 160/00

Niezdolność do pracy w rozumieniu art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) nie występuje, gdy istnieje jedynie zagrożenie utraty zdolności do pracy.

Przewodniczący SSN Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Sędziowie SN: Beata Gudowska, Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2000 r. sprawy z wniosku Kazimierza O. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w C. o prawo do renty, na skutek kasacji organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 października 1999 r. [...]

u c h y ł i ł zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie z dnia 29 grudnia 1998 r. [...] i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 18 grudnia 1997 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w C. odmówił przyznania wnioskodawcy Kazimierzowi O. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Na skutek odwołania wnioskodawcy od tej decyzji Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie wyrokiem z dnia 29 grudnia 1998 r. [...] zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1 lutego 1998 r. Sąd ustalił, że u wnioskodawcy występują zmiany narządu wzroku. Biegły z zakresu chorób oczu w opinii z dnia 27 lutego 1998 r. rozpoznał krótkowzroczność wysoką obu oczu z początkowymi zmianami degeneracyjnym siatkówki i punkcikowate wrodzone stacjonarne zaćmy

tylnobiegunowe, co jego zdaniem nie powoduje niezdolności do pracy. W opinii uzupełniającej wydanej po zapoznaniu się z charakterystyką pracy wnioskodawcy biegły uznał wnioskodawcę za całkowicie niezdolnego do wykonywania dotychczasowej pracy montera operatorów i układów hydraulicznych. Krótkowzroczność i początkowa katarakta, która może mieć w niekorzystnych warunkach charakter postępujący, uniemożliwia wykonywanie zajęcia wymagającego schylania się, dźwigania ciężarów, dużej ruchliwości i sprawności. W kolejnej opinii biegły ustosunkowując się do zarzutów organu rentowego podtrzymał poprzednią opinię, stwierdzając, że po 45-tym roku życia zmiany zaćmowe w soczewkach mają tendencję do stałego narastania. Składając następnie ustne wyjaśnienia biegły stwierdził, że wnioskodawca jest częściowo trwale niezdolny do pracy od 1 lutego 1998 r. Zmiana stanowiska w stosunku do pierwszej opinii nastąpiła po zapoznaniu się ze świadectwem lekarza zakładowego i charakterystyką pracy wnioskodawcy. Podzielając opinię biegłego Sąd uznał, że wnioskodawca spełnił warunki do przyznania mu renty z tytułu częściowej trwałej niezdolności do pracy.

Apelacja organu rentowego od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 6 października 1999 r. [...]. Sąd Apelacyjny uznał za prawidłowe ustalenia Sądu pierwszej instancji stwierdzając, że wnioskodawca jako monter-hydraulik został zwolniony po 29 latach pracy z uwagi na stanowisko lekarza zakładowego, który nie stwierdził możliwości dalszego zatrudnienia. To stanowisko zostało potwierdzone opinią biegłego okulisty, który przy ocenie brał pod uwagę faktyczne warunki, w jakich wykonywane było zatrudnienie. Były podstawy do uznania częściowej niezdolności do pracy w rozumieniu art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) i po stwierdzeniu spełnienia warunków określonych w art. 32 tej ustawy przyznania wnioskodawcy prawa do renty zgodnie z art. 34 ust. 1.

Wyrok ten zaskarżył kasacją Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w Częstochowie i wskazując jako podstawy kasacji naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 KPC i naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisów art. 23 ust. 3 i art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do ponownego rozpoznania. Organ rentowy zarzucił, że naruszeniem art.

233 § 1 KPC jest uznanie za prawidłowe ustaleń dokonanych na podstawie kilkakrotnie zmienianej i uzupełnianej opinii biegłego lekarza.

Oceniając opinię biegłego, Sąd dokonał błędnej wykładni art. 23 ust. 3 ustawy o z. e. p., który to przepis uznaje za częściowo niezdolną do pracy osobę, która utraciła zdolność do pracy zgodną z poziomem posiadanych kwalifikacji, a nie osobę, która nie może wykonywać pracy w dotychczasowym miejscu pracy. Ponadto orzeczenie trwałej niezdolności do pracy zapadło bez wyjaśnienia możliwości leczenia operacyjnego zaćmy i krótkowzroczności.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Uzasadniony jest zarzut, że ustalenia faktyczne zapadły z naruszeniem art. 233 § 1 KPC. Podstawą tych ustaleń była ostatnia wersja opinii biegłego, w której stwierdza się, że wnioskodawca jest częściowo niezdolny do pracy, przy czym niezdolność ta jest trwała. Nie zostały natomiast poddane ocenie okoliczności, na podstawie których biegły wyciągnął wnioski odmienne od zaprezentowanych poprzednio, mimo niezmiennych wyników badania lekarskiego. W konsekwencji nie poddano kontroli opinii biegłego w kontekście spełnienia warunków określonych w art. 23 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Zarzut naruszenia tego przepisu okazał się także uzasadniony.

Przepis art. 23 ust. 1 tej ustawy stanowi, że niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Warunki określone w tym przepisie są spełnione wówczas, gdy naruszenie sprawności organizmu jest tego rodzaju, że stanowi przeszkodę do wykonywania pracy. Nie można natomiast stwierdzić niezdolności do pracy wówczas, gdy istnieją zmiany chorobowe, w których przeciwwskazanie jest dalsze wykonywanie pracy. Niezdolność do pracy w rozumieniu powołanego przepisu nie występuje, gdy istnieje jedynie zagrożenie utraty zdolności do pracy, lecz ma miejsce wówczas, gdy pracownik utracił już zdolność do pracy przynajmniej częściowo. W pierwszej opinii rozpoznając u wnioskodawcy krótkowzroczność i początek zaćmy, biegły stwierdził, że istniejący w dacie badania stopień nasilenia zmian chorobowych nie powoduje niezdolności do pracy. Opinię swoją zmienił po zapoznaniu się z przeciwwskazaniami lekarza zakładowego do wykonywania dotychczasowej pracy i z cha-

rakterem pracy wykonywanej przez wnioskodawcę, uznając, że w dacie wykonania pierwszego badania wnioskodawca był niezdolny do pracy. Stwierdził, że krótkowzroczność i początkowa katarakta, która może mieć w niekorzystnych warunkach charakter postępujący, uniemożliwia wykonywanie zajęcia wymagającego schylania się, dźwigania ciężarów, dużej ruchliwości i sprawności. Ze stwierdzenia tego nie wynika aby aktualny stan narządu wzroku był przeszkodą do schylania się, dźwigania ciężarów i innych czynności. Raczej te uciążliwe czynności mogą spowodować pogłębienie zmian chorobowych i ewentualną utratę zdolności do pracy.

Naruszeniem przepisu art. 23 ust. 3 powołanej ustawy jest uznanie za częściową niezdolność do pracy - niezdolności do jej wykonywania na dotychczasowym stanowisku. Przepis ten stanowi, że częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Jak słusznie stwierdzono w kasacji, nie jest to równoznaczne z niemożnością wykonywania pracy na konkretnym stanowisku pracy i w konkretnych warunkach. Należało dokonać oceny, czy zmiany chorobowe wnioskodawcy są przeszkodą do wykonywania pracy zgodnej z jego kwalifikacjami. Biegły niewłaściwie rozumiał ustawową definicję niezdolności do pracy. Po zapoznaniu się z charakterem pracy wnioskodawcy stwierdził w opinii uzupełniającej, że wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy. W kolejnej opinii zmienił swój pogląd, stwierdzając częściową niezdolność do pracy. Nie można wymagać od biegłego lekarza umiejętności interpretacji pojęć prawnych, natomiast rzeczą Sądu było takie sformułowanie pytań do biegłego, aby tego rodzaju nieporozumienia nie występowały.

Słuszny jest także zarzut naruszenia art. 34 ust. 1 pkt 2 powołanej ustawy przez przyznanie renty stałej. Opinia biegłego nie daje dostatecznych podstaw do uznania, że niezdolność wnioskodawcy do pracy jest trwała. Zdaniem biegłego nie ma rokowań poprawy stanu narządu wzroku, a przeciwnie prognozowane jest pogorszenie. Gdyby przyjąć tę prognozę za prawdziwą, niezdolność do pracy, o ile w ogóle występuje, mogłaby być uważana za trwałą w rozumieniu art. 24 ust. 2 powołanej ustawy. Jednakże biegły nie odnosi się w opinii do możliwości leczenia i ewentualnych prognoz w sytuacji, gdyby leczenie zostało podjęte. Także w tym zakresie ustalenia zostały oparte na niezupełnie przekonujących dowodach.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy uznając kasację za uzasadnioną na podstawie art. 393¹³ § 1 KPC uchylił zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu pierwszej instancji i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Częstochowie do po-

nownego rozpoznania.

=====